

KORRALDUS

03.07.2026 nr DM-133716-17

Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmine

1. OTSUS

Arvestades ettevõtte Roosa Turvas AS 03.12.2025 esitatud keskkonnaloa taotlust nr T-KL/1028672-2 ja võttes aluseks atmosfääriõhu kaitse seaduse (*AÕKS*) § 89, veeseaduse (*VeeS*) § 191 lg 1, maapõuseaduse (*MaaPS*) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 4 ning haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 53 lg 1 p 2 ja lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Muuta ettevõttele Roosa Turvas AS (registrikood 14383803) kuuluvat Roosa turbamaardla Roosa turbatootmisala keskkonnaluba nr VO-007 vastavalt taotlusele järgmiselt:

1.1.1. määrata mäeeraldise pindalaks 218,19 ha;

1.1.2. määrata mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 222,94 ha;

1.1.3. määrata mäeeraldise koosseisus oleva hästilagunenud turba ploki 1 aT aktiivse tarbevaru koguseks 509,89 tuh t (seisuga 31.03.2026);

1.1.4. määrata mäeeraldise koosseisus oleva vähelagunenud turba ploki 2 aT aktiivse tarbevaru koguseks 304,157 tuh t (seisuga 31.03.2026);

1.1.5. määrata mäeeraldise koosseisus oleva hästilagunenud turba ploki 1 aT kaevandatava varu koguseks 430,89 tuh t (seisuga 31.03.2026);

1.1.6. määrata mäeeraldise koosseisus oleva vähelagunenud turba ploki 2 aT kaevandatava varu koguseks 304,157 tuh t (seisuga 31.03.2026);

1.2. Lubada keskkonnaloga nr VO-007 paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku viimine Võru maakonnas, Rõuge vallas, Vana-Roosa külas, Roosa turbatootmisala kinnistult (katastritunnus 86501:002:0770) ning määrata keskkonnaloa nr VO-007 nõuded saasteainete välisõhku väljutamiseks loa vormidel A1, A3-A5.

1.3. Määrata keskkonnaloele nr VO-007 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.4. Korraldus jõustub ettevõttele Roosa Turvas AS teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Taotluse läbivaatamine

Ettevõtte Roosa Turvas AS esitas 08.10.2025 Keskkonnaametile esmase taotluse nr T-KL/1028672 (registreeritud keskkonnoaotsuste infosüsteemis KOTKAS 08.10.2025

numbriga DM-133716-1). Nõuetekohane taotlus nr T-KL/1028672-2 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.12.2025 numbriga DM-133716-6) esitati 03.12.2025. Menetluse aluseks on 03.12.2025 esitatud parandustaotlus nr T-KL/1028672-2 (edaspidi *taotlus*).

Ettevõtte taotleb kehtiva keskkonnaloa nr VO-007 muutmist eesmärgiga korrigeerida Roosa turbatootmisala mäeeraldis ja selle teenindusmaa piire vastavalt katastriüksuse Roosa turbatootmisala (katastritunnus 86501:002:0770) piiridele.

Taotlusega lisandub loale nr VO-007 saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhu osa, sest saasteaine osakesete (PM-sum) aastane künniskogus 1 tonni aastas on ületatud (keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 “Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” § 2).

Keskkonnaloa vee eriosas muudatusi ei taotleta.

Roosa turbatootmisala mäeeraldis asub Võru maakonnas, Rõuge vallas jäädes Vana-Roosa küla territooriumil riigile kuuluvale kinnistule Roosa turbatootmisala (katastritunnus 86501:002:0770). Riigivara valitseja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, volitatud asutus on Maa- ja Ruumiamet.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), veeseaduses (*VeeS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1592 eurot on tasutud 08.10.2025 riigilõivuseaduse § 136² lg 6 kohaselt (redaktsioon jõustus 01.09.2025).

MaaPS § 49 lg 2 alusel andis keskkonnaloa taotlusele arvamuse riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus (Eesti Geoloogiateenistuse 12.12.2025 kiri nr 13-1/25-1960).

Roosa turbatootmisalal kehtib keskkonnaluba nr VO-007 aastast 2000. Tootmisala on täielikult välja ehitatud ning kuivendusvõrk ja taristu rajatud. Turba tootmisega jätkatakse keskkonnaloaga nr VO-007 lubatud mahus.

Roosa turbatootmisala paikneb Võru maakonna lõunaosas Võru linnast 25 km edela ja Antsla linnast 15 km kagu pool. Lähim alevik on ca 4 km kaugusel asuv Varstu alevik. Lähimad elamud asuvad seletuskirja kohaselt 230-500 m kaugusel mäeeraldisest idas. Lähim majapidamine asub mäeeraldisest ~230 m kaugusel kagus Haukasaare kinnistul (katastritunnus: 86501:002:0030).

Eesti looduse infosüsteemi (*EELIS*) ja Maa- ja Ruumiameti geoportaali andmetel ei ole Roosa turbatootmisala mäeeraldisel ja mäeeraldisel teenindusmaal Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitsealasid, samuti ei ole ettepanekuid uute alade kaitse alla võtmiseks. Kaitsealasid

loodusobjekte ega elupaigatüüpe mäeeraldisel ega teenindusmaal pole. Taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas puuduvad märgalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad, kaldad, ja merekeskkond.

Lähim kultuurimälestis on ca 200 m kaugusel Roosa turbatootmisala mäeeraldisest lõunas asuv turbavõtuala (EELIS ID 1881142546). Mäeeraldisest 300-500 m kaugusele jäävad veel Pikanurme talukoht (EELIS ID 1387871711), Koidu asundustalu ja Sulõmõisa karjamõis (EELIS ID 959122966), Kure talukoht (EELIS ID 1543200905), Haukasaare talukoht (EELIS ID -125534296), Suuresoo popsikoht (EELIS ID 256482116) ja Ede-Savira talukoht (EELIS ID 332837495). Teised kultuurimälestised või pärandkultuuri objektid jäävad Roosa turbatootmisalast kaugemale kui 500 m.

Lähimad Natura 2000 alad asuvad Roosa turbatootmisala mäeeraldisest ca 2 km kaugusel, nendeks on Karula linnuala (EELIS kood RAH0000634) ja Karula loodusala (EELIS kood RAH0000629). Mäeeraldisest ca 2 km kaugusel idas asub Mustjõgi (VEE1154800), mille läänepoolisel kaldal asuvad EELISesse kantud Natura elupaigad lamminiidud (6450). Roosa turbatootmisala mäeeraldisest kagu suunas ca 2 km kaugusel asub samuti EELISesse kantud Natura elupaik aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510).

Taotletav Roosa turbatootmisala mäeeraldis piirneb lääneservast metsise (II kaitsekategooria liik) elupaigaga (KLO9133989), Põrgujärve metsise püsielupaik (KLO3000051) asub Roosa turbatootmisalast ca 1 km kaugusel ning lähim metsisemäng (EELIS id: 1 718 857 901) asub mäeeraldisest ca 1,8 km kaugusel.

Taotletavast Roosa turbatootmisalast ca 2 km kaugusel asub väike-konnakotka (I kaitsekategooria kaitsealune liik) elupaik (KLO9134502), teadaolev pesapuu asub Roosa turbatootmisala mäeeraldisest ca 2,3 km kaugusel.

Taotletavast Roosa turbatootmisalast ca 2,1 km kaugusel asub kalakotka (I kaitsekategooria kaitsealune liik) elupaik (KLO9127672) ja ca 2,7 km kaugusel asub teadaolev kalakotka pesapuu.

Taotletavast Roosa turbatootmisalast ca 8 km kaugusel asub lähim teadaolev must-toonekure (I kaitsekategooria kaitsealune liik) elupaik (KLO9128277), teadaolev pesapuu asub Roosa turbatootmisala mäeeraldisest ca 8,5 km kaugusel. Teadaolevad must-toonekurele sobivad toitumisveekogud jäävad Roosa turbatootmisalast enam kui 3 km kaugusele.

2.2. Keskkonnanaloo muutmise taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

KeÜS § 44 kohaselt vaadatakse keskkonnanaloo taotlus läbi avatud menetluses, välja arvatud seadusega sätestatud juhul. KeÜS § 59 lg 4 kohaselt vaadatakse keskkonnanaloo muutmise taotluse läbi keskkonnanaloo andmiseks sätestatud korras va loa omaja andmete muutmisel või § 59 lg 5 sätestatud juhtudel kui muutmine ei mõjuta keskkonnanaloo suurust, keskkonnanaloo muutmisel ei toimu keskkonnamõju hindamist ning puudub muu oluline avalik huvi avatud menetluse läbiviimiseks või keskkonnaohu vältimiseks. Tegemist on keskkonnanaloo muutmisega, mis võib mõjutada keskkonnanaloo suurust. Lähtudes eeltoodust kohaldatakse keskkonnanaloo

muutmise menetlusele avatud menetluse sätteid.

Loa andja edastas esmase taotluse 08.10.2025 keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Rõuge Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas ettevõtet menetluse algatamisest 22.12.2025 kirjaga nr DM-133716-8 ning küsis kohalikult omavalitsuselt 22.12.2025 kirjaga nr DM-133716-9 täiendavalt arvamust nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2¹, MaaPS § 49 lg 6). Rõuge Vallavalitsus edastas 03.03.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 04.03.2026 nr DM-133716-13) Rõuge Vallavolikogu 03.02.2026 otsuse nr 1-3/8, milles nõustuti keskkonnaloa muutmise tingimusi esitamata.

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 22.12.2025 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest 22.12.2025 kirjaga nr DM-133716-8 (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Kuni loa muutmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni on igapäev õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitatud.

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole esitanud loa menetluse ajal ettepanekuid ega vastuväiteid.

Loa andja teavitas 03.06.2026 loa muutmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis loa muutmise otsuse eelnõu 03.06.2026 kirjaga nr DM-133716-16 menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuste või vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 47 lg 2, § 48 lg 1, 3 ja 4), määraates ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul.

Eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud.

Vastavalt HMS § 40 lg 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis ettevõttelt Roosa Turvas AS 03.06.2026 kirjaga nr DM-133716-16 arvamust või vastuväiteid keskkonnaloa muutmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest, hiljemalt kuupäevaks 17.06.2026.

Roosa Turvas AS ei esitanud määratud tähtaja jooksul arvamusi või vastuväiteid ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega.

2.3. Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõju hindamise Roosa Turvas AS loa andmise menetluse käigus algatamata (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.04.2026 numbriga DM-133716-15).

2.4. Kehtivad keskkonnaloa

Ettevõttele Roosa Turvas AS on antud keskkonnaluba nr VO-007. Nimetatud luba on antud vee erikasutuseks ja maavara kaevandamiseks aadressil Roosa turbatootmisala, Vana-Roosa küla, Rõuge vald, Võru maakond.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda *KMH* algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (edaspidi *KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 11 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas turba kaevandamine kuni 150 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama *KMH* algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 6 lõike 2¹ kohaselt kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–34¹ nimetatud tegevust või käitist muudetakse või ehitist laiendatakse, peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Roosa Turvas AS poolt esitatud keskkonnaloo muutmise taotluse kohaselt on taotletava Roosa turbatootmisala mäeeraldise pindala 218,19 hektarit ja mäeeraldise teenindusmaa pindala 222,94 hektarit. Keskkonnaloo muutmise taotlusega soovitakse korrigeerida Roosa turbatootmisala mäeeraldise ja selle teenindusmaa piire vastavalt katastriüksuse Roosa turbatootmisala (tunnus 86501:002:0770) piiridele. Käesoleval juhul ei ole seega Keskkonnaametil KeHJS seadusest tulenevat kohustust algatada taotletaval alal *KMH*, kuid vastavalt KeHJS § 6 lõikele 2¹ tuleb Keskkonnaametil anda eelhindang taotletava tegevuse keskkonnamõju olulisuse kohta ja otsustada *KMH* algatamise või mittealgatamise vajaduse üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhindangu (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 20.03.2026 numbriga DM-133716-14), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu *KMH* algatamine ei ole vajalik. Loa andmisel tuleb siiski arvestada eelhindangus välja toodud keskkonnameetmetega (vt 3.5.2.)

Eelhindamise tulemusena järeldas Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustikku aladele. Kavandatava tegevusel puudub negatiivne mõju kaitstavatele loodusobjektidele, kui arvestatakse käesolevas eelhindangus ning eksperthinnangus toodud põhimõtteid.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhusaastatuse osas. Olulist mõju vibratsiooni osas ei kaasne. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Roosa turbatootmisala on kasutuseselev turbatootmisala. Mäeeraldis on kaetud toimiva kuivendusvõrgustikuga, kust toimub ala kuivendamiseks sademevee ärajuhtimine. Turbatootmisala väljalaskmetega seotud pinnaveekogumite (Mustjõgi_3 ja Mustjõgi_4) koondseisund ei ole aastate jooksul halvenenud ning need on jätkuvalt heas koondseisundis.
4. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
5. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.
6. Kavandataval tegevusel puudub oluline kumulatiivne ja piiriülene mõju.

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõju hindamise Roosa Turvas AS loa andmise menetluse käigus algatamata (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.04.2026 numbriga DM-133716-15).

3.2. Kaalutlused keskkonnavalda muutmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga – sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13). Keskkonnavalda nr VO-007 muutmise aluseks on ettevõtte Roosa Turvas AS 03.12.2025 esitatud keskkonnavalda muutmise taotlus nr T-KL/1028672-2.

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vajalik maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). Keskkonnavalda antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

Ettevõttel on luba vajalik ka vee erikasutuseks ja saasteainete viimiseks paiksest heiteallikast välisõhku. KeÜS § 41 lg 4 sätestab, et kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud, antakse nendeks tegevusteks üks keskkonnavalda.

Ettevõtte Roosa Turvas AS omab kehtivat keskkonnavalda nr VO-007 vee erikasutuseks ja maavara kaevandamiseks.

Keskkonnavalda muutmise taotlusega lisandub loale nr VO-007 saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhku osa, sest saasteaine osakesete (PM-sum) aastane künniskogus 1 tonni aastas on ületatud (keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 “Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on kätise tegevuse jaoks nõutav

õhusaasteluba" § 2).

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetav keskkonnaluba nr VO-007 kehtivusajaga 04.05.2000-03.05.2055 annab ettevõttele Roosa Turvas AS Roosa turbamaardlas Roosa turbatootmisalal õiguse alljärgnevalt:

- maavara kaevandamine;
- vee erikasutamine;
- paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku viimine.

Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu ei kuulu ettevõttele. Tegemist on riigile kuuluva kinnistuga, mille kasutamiseks sõlmitakse uus rendileping peale keskkonnaloa muutmist.

3.2.1. Maavara kaevandamine

Seisuga 31.03.2025 on Roosa turbatootmisala aktiivse tarbevaru kogus hästilagunenud turba plokis 1 aT 509,89 tuh t ja vähelagunenud turba plokis 2 aT 308,99 tuh t. Seletuskirja kohaselt pole kogu Roosa turbatootmisala mäeeraldise piiresse jääv hästilagunenud turbakiht kaevandatav, kuna mäeeraldise põhja tuleb paremate korrastamistingimuste loomiseks jätta ~0,2 m paksune turba jääkkiht. Seega on arvutuslikult plokis 1 aT maavaravaru kadu 79 tuh t. Seisuga 31.03.2025 on Roosa turbatootmisalal kaevandatava maavaravaru kogus vähelagunenud turba plokis 2 aT 308,999 tuh t ja hästilagunenud turba plokis 1 aT 430,89 tuh t.

Roosa turbatootmisalal kehtiva keskkonnaloa nr VO-007 kohaselt on mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 218,24 ha. Käesoleva keskkonnaloa muutmise kujuneb vastavalt Roosa turbatootmisala (tunnus 86501:002:0770) katastriüksuse piirile Roosa turbatootmisala mäeeraldise pindalaks 218,19 ha ning mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 222,94 ha. Roosa turbatootmisala mäeeraldise pindala väheneb seega 0,05 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala suureneb 4,70 ha võrra. Hästilagunenud turba plokk 1 aT jääb muudatuse tulemusena väljapoole mäeeraldist 0,049 ha ulatuses ning vähelagunenud turba plokk 2 aT jääb 0,048 ha ulatuses väljapoole mäeeraldist (mõlemad ümardatuna 0,05 ha).

Eeltoodu alusel on seisuga 31.03.2026 Roosa turbatootmisala aktiivse tarbevaru kogus hästilagunenud turba plokis 1 aT 509,89 tuh t ja vähelagunenud turba plokis 2 aT 304,157 tuh t. Kaevandatava maavaravaru kogus on hästilagunenud turba plokis 1 aT 430,89 tuh t ja vähelagunenud turba plokis 2 aT 304,157 tuh t.

Maavara kaevandamise maksimaalne lubatud aastamäär on 20 tuh t. Kaevandatavat turvast kasutatakse kütte- ja põllumajandusturbana. Roosa turbatootmisala korrastamise suunaks on taassoostamine.

MaaPS § 1 lg 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lg 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lg 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 66 lg 2 p 1 kohaselt võib muuta kaevandamisluba, kui loa omaja taotleb mäeeraldise laiendamist.

MaaPS § 68 lg 3 kohaselt võib mäeeraldist laiendada käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 11 nimetatud tingimusi täitmata, kui mäeeraldise laiendamiseks on esitatud põhjendatud taotlus.

MaaPS § 68 lg 3 p 2 kohaselt võib mäeeraldist laiendada kui mäeeraldise laiendamine on vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

MaaPS § 45 lõike 1 kohaselt on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale. Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust.

Roosa turbamaardla Roosa turbatootmisala tootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ §-s 1 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja. Kaevandamiseks lubatud turbaalad on piiratud koguses ja seetõttu on maavara kaevandamisel oluline väljata võimalikult suur protsent kinnitatud aktiivsest tarbevarust eelkõige kaevandamiseks juba avatud aladelt. Turba kaevandamine lähtub säästva arengu seadusest, mis ei luba turba kaevandamist üle aastase juurdekasvu. Sellest nõudest tingituna on määratud ka turbakaevandamise kvoodid, millede järgimine tagab turbavaru jätkuvuse järgnevale põlvkondadele. Roosa turbatootmisala aastane maksimaalne lubatud kaevandamisemaht on 20 tuh t. Eeltoodu alusel on otstarbekas Roosa turbatootmisalal kaevandamisega jätkata. Käesoleva keskkonnaloa muutmise eesmärgiks on Roosa turbatootmisala mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiride korrigeerimine vastavalt katastriüksuse Roosa turbatootmisala (tunnus 86501:002:0770) piiridele. Keskkonnaameti hinnangul on see põhjendatud, et vältida uute alade avamise vajadust ja võimaldada varasemalt rajatud taristu otstarbelist kasutamist.

KeÜS § 41 lg 4 alusel antakse üks keskkonnaluba, kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud. Ettevõtte Roosa Turvas AS soovib lisada kehtivale keskkonnaloale nr VO-007 saasteainete viimine paiksest heiteallikast välisõhku, kuivõrd tegevused on omavahel ruumiliselt ja tehnoloogiliselt seotud.

MaaPS § 49 lg 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Keskkonnaamet edastas Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotluse 22.12.2026 kirjaga nr DM-133716-9 Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 22.02.2026. Rõuge Vallavalitsus edastas 03.03.2026 e-kirjaga Rõuge Vallavolikogu 03.02.2026 otsuse nr 1-3/8, milles nõustuti keskkonnaloa muutmise tingimusi esitamata.

MaaPS § 50 lg 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lg 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotluse seletuskirjas on viidatud, et taotluse eesmärk on korrigeerida Roosa turbatootmisala mäeeraldise ja selle teenindusmaa piire vastavalt katastriüksuse Roosa turbatootmisala (tunnus 86501:002:0770) piiridele. Kuna muid sisulisi muudatusi käesoleva taotlusega kehtivas loas teha ei soovita, siis on taotluse seletuskirjas esitatud andmed vaid asjakohases ulatuses. Eeltoodust tulenevalt ei teki taotletava tegevuse käigus jäätmeid. Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada või taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lg 1 p 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotluse seletuskirja kohaselt on Roosa turbatootmisalal maavara varumisega tegeletud üle 20 aasta. Ettevõtte Roosa Turvas AS taotleb kehtiva keskkonnaloa nr VO-007 muutmist Roosa turbatootmisala mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiride korrigeerimiseks vastavalt katastriüksuse Roosa turbatootmisala (katastritunnus 86501:002:0770) piiridele. Taotletavas käitises kaevandatakse turvast freesmeetodil kokku neljal tootmisväljakul. Seetõttu on tootmisväljakuid käsitletud pindalaliste heiteallikatena (kokku 4 heiteallikat) ja ettevõtte taotleb keskkonnaloale eriosa - välisõhk lisamist. Arvutuslikult on Roosa turbatootmisalal osakeste (PM-sum) heitkoguseks 2,059 tonni aastas. Seletuskirjas on välja toodud, et Roosa turbatootmisala kontrolli käigus tuvastati, et kraavitus jookseb osaliselt mööda katastri piiri ning kuna mäeeraldise teenindusmaa on varasemalt pandud ühtima mäeeraldise piiriga, siis on tekkinud olukord, kus turba tootmiseks vajalik taristu (nt alad tootmismasinade hoiustamiseks, ning ümberkeeramiseks) on kohati väljaspool tootmisala piiri. Selleks, et jätkata varasemalt rajatud taristu otstarbelist kasutamist, tuleb mäeeraldise teenindusmaa piiri muuta. Lisaks on täpsustatud mäeeraldise piire, et need kattuksid kinnistu 86501:002:0770 piiridega. Käesoleva keskkonnaloa muutmise taotlusega ei muudeta Roosa turbatootmisalalt kaevandavate varude hulka, töid jätkatakse samas mahus.

3.2.2. Vee erikasutus

3.2.2.1. Lubatav tegevus

Ettevõttel on luba vaja, kui juhitakse sademevett suublasse jäätmekäitlusmaalt, tööstuse territooriumilt, sadamaehitiste maalt, turbatööstusmaalt ja muudest kohtadest, kus on saastatuse risk või oht veekogu seisundile (VeeS § 187 p 6). Kehtivas loas nr VO-007 on antud vee erikasutusõigus turbatootmisalalt sademevee suublasse juhtimiseks.

Keskkonnaloa nr VO-007 muutmistaotluses vee erikasutuses muudatusi ei taotleta ja vee eriosas luba ei muudeta.

3.2.3. Saasteainete välisõhku väljutamine paiksest heiteallikast

3.2.3.1. Lubatav tegevus

Ettevõtte on luba vaja, sest saasteaine osakeste (PM-sum) heitkogus ületab keskkonnaministri 14.12.2016 määruses nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba” § 2 kehtestatud künniskogust.

Ülevaade mõjudest välisõhule

Õhukvaliteet

Välisõhku eralduvatele saasteainetele on kehtestatud piir- ja sihtväärtused (AÕKS § 47 lg 1 ja 2, § 48 lg 1). Kõigist käitise tootmisterritooriumil paiknevatest heiteallikatest välisõhku väljutatava saasteaine maksimaalne hetkeline heitkogus ei tohi summaarselt ületada keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piinormid ning õhukvaliteedi hindamiskiirid“ (määrus nr 75) kehtestatud õhukvaliteedi piinorme väljaspool käitise tootmisterritooriumi (AÕKS § 94 lg 2). Õhukvaliteedi piirväärtuse ületamise korral eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist (AÕKS § 10 lg 3).

Keskkonnaamet kontrollis taotluse vastavust määruses nr 75 sätestatud piirväärtustele. Taotluse kohaselt heiteallikatest pärinevad heited ei ületa tunni-, ööpäeva- ega aastakeskmist õhukvaliteedi piirväärtust (ÕPV).

Lähtuvalt Airviro saasteainete hajumisarvutuste tulemustest ei esine taotletava käitise heiteallikate töötamisel ühegi saasteaine lõikes piirväärtuste ületamist väljaspool tootmisterritooriumi. Suurima osakaaluga saasteainete heitkoguste osas on tootmisväljakutelt turba kogumisega (heiteallikad nr R_1, R_2, R_3, R_4) kaasnev osakeste heide. Suurim õhukvaliteedi tase saasteainete hajumisel heiteallikate koosmõjul tekib peenosakeste (PM10) puhul $15,10 \sum Cm \mu g/m^3$, mis on ca 30% piirväärtusest $\dot{O}PV_{24h} = 50 \mu g/m^3$ ja aasta keskmine $6,90 \sum Cm \mu g/m$ (mis on ca 17 % piirväärtus $\dot{O}PV_a = 40 \mu g/m^3$).

Taotletava tegevuse käigus välisõhku eralduvate saasteainete kontsentratsioonide tõttu loa muutmise keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta. Samuti peab paikse heiteallika valdaja tagama, et tema valduses olevatest heiteallikatest välisõhku väljutatavate saasteainete kogused ei ületaks kehtestatud heite piirväärtust ja loas sätestatud ega põhjustaks piirkonna välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist (AÕKS § 101 lg 1 p 1).

Lõhnaaine võimaliku esinemise hinnang

Lõhnaainete esinemist reguleerib kliimaministri 06.07.2023 määrus nr 37 "Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed". Lõhnaainetele on kehtestatud häiringutase, mis on seotud lõhnaainete ajalise esinemisprotsendiga aasta lõikes, milleks on 15% aasta lõhnatundidest. See tähendab, et lõhnaainete kontsentratsiooni loetakse häirivaks, kui lõhnaaine kontsentratsioonil $0,25 OU/m^3$ ületatakse 15% aasta lõhnatundidest.

Taotluses on toodud, et käitise heiteallikate planeeritaval tegevusel lõhnahäiringuid põhjustavaid aineid (näiteks lahustid, värvid) ei kasutata ning lõhnaaineid ei teki. Eelnevast

tulenevalt ei ole ette näha lõhnaainete esinemist.

Taotlusmaterjal vastab nimetatud määrusega seatud nõuetele, taotletava tegevuse käigus välisõhku eralduvate lõhnaainete kontsentratsioonide ja leviku tõttu loa muutmisest keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta.

Müra esinemise hinnang

Keskkonnaamet kontrollis keskkonnaloa taotluse vastavust keskkonnaministri 16.12.2016 määrusele nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“. Taotluses kirjeldatakse, et Roosa turbatootmisalaga ei külgne müra suhtes tundlikke alasid. Müratundlikeks aladeks saab lugeda majapidamiste õuealasad, kus kehtivad II kategooria normtasemed. Seejuures jääb lähima majapidamise (Hauaksaare) õueala tootmisterritooriumi piirist u 230 m kaugusele ning seal on müra normtasemed tagatud (38 dB). Teised majapidamised paiknevad u 480 m kaugusel ja sellest kaugemal. Taotluse tabeli 5.4.12 juurde on lisatud müraallikate kaart koos müratasemega.

Taotlusmaterjal vastab nimetatud määrusega seatud nõuetele, taotletava tegevuse käigus tekkiva müra tõttu loa muutmisest keeldumise aluseid ei ole, seega saab Keskkonnaamet luba muuta.

A1. Käitise kategooria

Tabel sisustati vastavalt taotluse tabelis 5.2. toodud andmetele.

A3. Heiteallikad

Kokku on käitises 4 heiteallikat, milleks on turba tootmisväljakud.

Lubatud heitkoguste projekt (LHK projekt) on taotluse ja loa lahutamatu osa (keskkonnaministri 23.10.2019 määrus nr 56 "Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis" § 20 lg 1 ja AÕKS 91 lg 2). LHK projektis on välja toodud ettevõtte tegevuse ja heiteallikate täpsed kirjeldused, mille tõttu ei pea Keskkonnaamet otstarbekaks heiteallikate ja ettevõtte tegevuse detailset kirjeldust loa andmise korralduses täiendavalt välja tuua.

A4. Välisõhku väljutatavate saasteainete loetelu ja nende lubatud heitkogused aastas

Tabel sisustati vastavalt taotluse tabelis 5.6. toodud andmetele.

A5. Heiteallikad ning saasteainete lubatud hetkelised heitkogused heiteallikate kaupa

Tabel sisustati vastavalt taotluse tabelis 5.5. toodud andmetele.

3.2.3.2. Nõuded saasteainete välisõhku väljutamiseks

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 muudetav keskkonnaluba nr VO-007 annab ettevõttele Roosa Turvas AS aadressil Roosa turbatootmisala, Vana-Roosa küla, Rõuge vald, Võru maakond asuvale tootmisüksusele õiguse saasteainete välisõhku väljutamiseks paiksetest heiteallikatest keskkonnaloas sätestatud kogustes ja tingimustel.

3.3. Loa muutmisest keeldumise aluste hindamine

3.3.1. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb õigusaktides sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

Loa andjale teadaolevalt ei esine loa muutmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55).

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1);
- tegevusega ei kaasne keskkonnoahtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 29.04.2026 dokumendiga nr DM-133716-15;
- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1);
- Kohaliku omavalitsuse üksus nõustus keskkonnoala muutmisega tingimusi esitamata (MaaPS § 55 lg 2 p 11). Loa muutmise otsuse ja loa eelnõude avalikustamisel on kohaliku omavalitsuse üksusel soovi korral võimalik täiendavalt ettepanekuid ja vastuväiteid esitada;
- tehtavad tööd ei mõjuta kaitstavat loodusobjekti oluliselt ebasoodsalt (MaaPS § 55 lg 2 p 12). Keskkonnaameti 29.04.2026 kirjaga nr DM-133716-15 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju;
- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 30.06.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1);
- maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Roosa turbatootmisala kinnistu (katastriüksus 86501:002:0770) sihtotstarve on turbatööstusmaa 100%;
- MaaPS § 55 lg 2 p-s 1-9 ja lg 3 p-s 2-3 toodud asjaolusid Roosa turbatootmisala mäeeraldise, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

3.3.2. Eraldi on pikemalt käsitletud MaaPS § 55 lg 2 p-s 10 ja KeÜS § 52 lg 1 p-s 7 sätestatud keeldumise aluseid. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnoahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lg 2 p 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lg 1 p 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusostarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-õ ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnoakaitseloa andmisel või muutmisel (sh laiendamisel) turba kaevandamiseks

kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasnedav kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita kasutada ainult energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Loa andja hindas taotletava tegevuse tõttu ökosüsteemide teenustele kaasnedav võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 20.03.2026. Keskkonnaameti ökosüsteemide hindamise juhendis on detailsemalt kirjeldatud ka seost ökosüsteemiteenuste väärtuste arvestamise meetodikaga. Lühidalt välja tuues: ELME2 (ELME on lühend Keskkonnaagentuuri projektile „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid”) raames hinnati ja kaardistati 22 erineva ökosüsteemiteenuse ehk looduse hüve paiknemine, kogused ja võimalusel majanduslik (rahaline) väärtus. Turbakaevandamislubade andmise konteksti tarbeks valiti välja need ELME2 raames hinnatud-kaardistatud ja asjakohased teenused, millele turba kaevandamine eeldatavalt kahju teeb. Kasutati kõigi kolme peamise ökosüsteemiteenuse klassi – reguleerivad ja säilitavad, varustavad ning kultuuriteenused – hüvesid. Valiti seitse teenust: globaalne kliimaregulatsioon, veevoogude reguleerimine, elupaikade pakkumine, lokaalne kliimaregulatsioon, loodusannid- jõhvikad, loodusturism ja virgestusväärtus.

Turbaaladel valitud seitsmest olulisest ökosüsteemiteenusest omavad majandusliku väärtuse hindamise indikaatorit viis. Seetõttu loodi tööriista sisendiks kaks erinevat kuumkohtade kaarti: rahalist väljavõtet võimaldava viie teenuse majandusliku väärtuse kiht ning detailsem, skaalale 0-5 standardiseeritud seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht. Viie teenuse rahalise väärtuse kihi loomiseks liideti kokku globaalse kliimaregulatsiooni, veevoogude reguleerimise, jõhvikate, loodusturismi ja virgestusväärtuse majanduslikku väärtust kirjeldavad kihid. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kiht koosneb juba nimetatud viiest hüvest ning lisaks on arvestatud ka elupaiga- ja lokaalse kliimaregulatsiooni hüvedega. Seitsme teenuse biofüüsikaliste väärtuste kihi loomisel tuli arvestada, et kõik ökosüsteemiteenused on hinnatud ja kaardistatud vastavalt konkreetsele hüvele asjakohasele meetodikale, mistõttu on kõikide hüvede kihid erinevas skaalas ja eri ühikutega.

Võimaldamaks hüvede väärtuste liitmist üheks nn kuumkohtade ehk ökoloogiliselt väärtuslikumate ja vähemväärtuslike kohtade kihiks, standardiseeriti kasutatud kihid ühtsele skaalale 0-5. Eelnevalt logaritmiti mulla orgaanilise süsiniku kaardi väärtused normaaljaotusele vastavaks. Seejärel liideti kihid kokku ning standardiseeriti veelkord skaalale 0-5. Huvipakkuva ala keskmine teenuste väärtus ümardatud lähima täisarvuni määrab seisundiklassi.

Analüüsi tulemusena selgus, et mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskäärtuses

jäi taotletav turbatootmisala seisundiklassi nr 2 (täpne nr 1,93), mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi „vilets“. Sellisel juhul rahaline kasu peab olema võrdväärne ökoloogilise kahjuga. Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 42 336,84 eurot. Taotluse kohaselt on Roosa turbatootmisala kaevandatava maavaravaru kogused seisuga 31.03.2025 on vähelagunenud turba plokis 2 aT (pindala 218,19 ha) 308,999 tuh t ja hästilagunenud turba plokis 1 aT (pindala 218,19 ha) 430,89 tuh t.

Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valminud turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, siis lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta võiks olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba kogust, siis saadi tänaste hindade juures potentsiaalseks lisandväärtuseks kaevandamisel 34 330,43 eurot.

Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lg 1 koosmõjus KeÜS § 52 lg 1 p 7). Ökosüsteemide hindamise juhendi kohaselt eeldatav lisandväärtus on väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et ala on juba kaevandamiseks avatud ning taotletavalt mäeeraldiselt on varasemalt juba kaevandatud, siis kaalutluste tulemusel ja ökosüsteemide juhendis esitatu põhjal kaalub maavara lõpuni ammendamise ja ala korrastamise üles ökosüsteemide kahju.

Vastavalt ka strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Kaevandamise jätkamine juba avatud ja kaevandamisega rikitud maa-alal on keskkonnasäästlikum kui täiesti uute alade kasutusele võtmine.

3.4. Mõju kliimale

Järgnevalt on selgitatud kavandatud tegevusega kaasnevat mõju kliimale, kasutades analoogiaana Soosaare III turbatootmisala KMH aruannet ("Soosaare III turbatootmisala töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne", töö nr 23/4607, OÜ Inseneribüroo STEIGER), leitav KMH registrist numbriga KMH00323.

Turbatootmisaladega seotud heited raporteeritakse rahvusvahelises kliimaaruandluses LULUCF sektori märgalade kategoorias. Tulenevalt LULUCFi määrusest (EL) 2018/841 on Euroopa Liit seadnud üldeesmärgi saavutada LULUCFi sektoris 2030. aastaks netosidumine 310 miljonit tonni CO₂ ekv ning Eesti riiklik eesmärk on LULUCF sektoris 2030. aastaks suurendada sidumist või vähendada heidet 434 kt CO₂ ekv võrra baasperiodi (2016–2018) keskmisega võrreldes.

Käesoleval juhul on tegu olemasoleva tegevuse jätkumisega, mille emissioonid (nii *on-* kui *off-site* emissioonid) sisalduvad juba olemasolevas kliimaaruandluses ja aastaste emissioonide

suurenemist ei planeerita. Siiski moodustavad kavandatava tegevusega kaasnevad arvutuslikud kasvuhoonegaaside heited olulise osa nii turbasektori aastastest heidetest kui ka aastaks 2035 planeeritud Eesti kasvuhoonegaaside netoheite sihttasemest.

Peamiseks leevendusmeetmeks turbatootmisala puhul on oluline etapiviisiline turbatootmisala korrastamine väljakute ammendamise järgselt, mis vähendab ala *on-site* heidet. Arvutuslikku *off-site* heidet on võimalik vähendada vaid toodetavate turbakoguste vähendamisega. Kasvuhoonegaaside vähenemise prognooside tegemisel tuleb arvestada erinevate riskidega (sh majanduslikud, poliitilised), mis võivad kaasneda kliimanetraalsuse poole liikumisega. Roosa turbatootmisala töötamisele nagu ka kõikidele majandussektoritele tervikuna, võib edaspidi olla vajalik seada täiendavaid keskkonnatingimusi, mis tehnoloogianeutraalselt arvestavad kliimanetraalsuse saavutamise eesmärke sh ajalist mõõdet (nt kehtestades keskkonnalubadega summaarse lubatud kasvuhoonegaaside heitkoguse vastavalt riiklikele vahe-eesmärkidele).

Kasvuhoonegaaside heite piiramise kohustuse olulised küsimused peab prima kättesaadava teadusinfo ja Eesti rahvusvaheliste kohustuste põhjal otsustama seadusandja. Selleks on aegsasti vaja kehtestada realistlik ja õiguslikult siduv etapiviisiline ja sektoripõhine heitekoguste jaotuskava kliimanetraalsuse saavutamiseks. Käesoleva korralduse koostamise ajaks ei ole turbatootmise sektorile kehtestatud sektoripõhist etapiviisilist heitkoguste vähendamise kava. Heitekoguste kontrollimise üldised kliimaeesmärgid ei sea arendustele piiranguid jäiga arvulise normina, sest niisuguste eesmärkide saavutamine ei sõltu vaid kavandatavast käitisesest, vaid väga paljude tegevuste koosmõjust. Sektori- või käitisepõhiste konkreetsete arvuliste normide määramine on poliitiliste valikute küsimus.

Eesti on ühinenud rahvusvaheliste lepetega, et vähendada KHG emissiooni ja muuta tootmine keskkonnasõbralikumaks. Eestis tegutsevate turbatootjate andmetel võib soodsatel ilmastikuoludel planeerida turba toodanguks ligikaudu 150-200 t hektari kohta aastas (ligikaudu 1000 m³ kaaluga 150-200 kg m³). Roosa turbatootmisala kehtivas keskkonnaloas on maksimaalne aastane tootmismahut 20 tuh t, mida piirab Võru maakonna turba kaevandamise aastamäär (vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrusele nr 150 „Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“). Kui ilmastikuolud seda võimaldavad, on maksimaalse mahu määras turvast tootes võimalik kiiremalt maavaravaru ammendada ja ala varem korrastada.

Keskkonnaameti seisukoht

21.07.2024 muudeti määrust nr 87 ja selle lisas 1 ja 2 olevatest nimekirjadest jäeti välja terve hulk turbaaladest. Määruse nr 87 muutmise eelnõu seletuskirja kohaselt piiratakse muudatuste tulemusena uute turba kaevandamislubade andmist ning on märgitud, et määruse muutmine aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja Eesti keskkonnaeesmärkide täitmisele.

Ökosüsteemide hindamise juhendis on LULUCF eesmärke arvesse võetud kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenuse ehk mulla orgaanilise süsiniku varu väärtustamise kaudu. Kaalutluse põhimõte on, et mida kõrgema väärtusega on antud kohas kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenus, st mida rohkem on turbasse orgaanilist süsinikku talletunud, seda suurem on ökosüsteemiteenustele kaevandamisega tekkiv kahju ning seda olulisem on antud kohas vältida

loodusliku turbaala maakatte muutumist tugevalt inimõjuliseks kaevandamisalaks. Kuna Roosa turbamaardla on inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud, on Roosa turbatootmisalal turba tootmisega jätkamine põhjendatud nii kohaliku piirkonna sotsiaalmajandusliku arengu kui ka maavara säästliku kasutamise seisukohast. Lisaks on juba kuivendatud ja kuivendusest mõjutatud turbaalade lõpuni kaevandamisega võimalik vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, sest uusi turbaalasid ei avata - mida täielikumalt kasutatakse turbavarusid juba kasutusel olevatel aladel, seda vähem vajatakse turba tootmiseks uut pinda ja seda rohkem jääb soid looduslikku või looduslähedasse seisundisse.

3.5. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lg 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lg 2). MaaPS § 56 lg 1 p 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

3.5.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

MaaPS § 49 lg 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Keskkonnaamet edastas Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotluse 22.12.2026 kirjaga nr DM-133716-9 Rõuge Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 22.02.2026. Rõuge Vallavalitsus edastas 03.03.2026 e-kirjaga (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 04.03.2026 nr DM-133716-13) Rõuge Vallavolikogu 03.02.2026 otsuse nr 1-3/8, milles nõustuti keskkonnaloa muutmise tingimusi esitamata.

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel 20.03.2026 kirjaga nr DM-133716-14 Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Rõuge Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 20.04.2026. Keskkonnaameti kiri on registreeritud Rõuge Vallavalitsuse dokumendiregistris 20.03.2026 numbriga 6-3/1150-8. Kohaliku omavalitsuse üksus ei esitanud määratud tähtaja jooksul seisukohta KMH algatamata

jätmisele ega pikendanud seisukoha esitamise tähtaega.

3.5.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõtjude eelhinnangu ning otsustanud 29.04.2026 kirjaga nr DM-133716-15 Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotlusele jätta KMH algatamata. Eelhinnangus analüüsiti turbatootmisala tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Roosa turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tahkete peenosakeste häiring.

Turba tootmisel tekib ja lendub välisõhku eri suurusega osakesi. Turba tootmisega seotud välisõhu saasteaineteks on osakeste erinevad fraktsioonid: peenosakesed (PM10), eriti peened osakesed (PM2,5) ja osakesed summaarselt (PM-sum).

Taotluse järeldustes on toodud ettepanekutena kaks heite vähendamise meetodit, nendeks on:

1. Turba vaakumkogujatel tsüklonite kasutamine.
2. Tuule suuna jälgimine, vajadusel tööprotsesside teostamine Roosa turbatootmisala tootmisväljakute äärealadel selliselt, et kaasnevad osakesed ei kanduks tuulega suuremal määral tootmisterritooriumi piirist väljapoole.

Ettepanekuna saasteainete heitkoguste vähendamiseks ebasoodsate ilmastikutingimuste esinemise korral on seletuskirjas välja toodud, et väga tugeva tuule korral (üle 12 m/s) peatatakse töö ajutiselt.

Keskkonnaamet on keskkonnaloale nr VO-007 kantud kõrvaltingimust täiendanud keskkonnaloa muutmise taotluses (nr T-KL/1028672-2) toodud ettepanekutega ning sõnastanud selle eelhinnangus järgmiselt:

- Kaevandamisel tuleb arvestada tuule suunaga ning kasutada turba vaakumkogujatel tsüklooneid, ebasoodsate ilmastikutingimuste esinemise korral (väga tugeva tuule korral üle 12 m/s) peatada töö ajutiselt.

Taotletav Roosa turbatootmisala mäeeraldis piirneb lääneservast metsise (II kaitsekategooria liik) elupaigaga (KLO9133989), Põrgujärve metsise püsielupaik (KLO3000051) asub Roosa turbatootmisalast ca 1 km kaugusel ning lähim metsisemäng (EELIS id: 1 718 857 901) asub mäeeraldisest ca 1,8 km kaugusel. Metsise pesitsusaegse (ennekõike metsisemängu) häirimise vältimiseks piiras Keskkonnaamet lubatud tööaega Roosa turbatootmisala mäeeraldisel eelhinnangus esitatud kõrvaltingimusega järgmiselt:

- Perioodil 15.03-15.05 on keelatud turba tootmisega seotud tegevused ajavahemikul kell 18.00-09.00.

3.5.3. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kehtivale keskkonnaloale nr VO-007 on kantud üks kõrvaltingimus:

1. *Kaevandamisel tuleb arvestada tuule suunaga ja tuule puhumisel lähimate majapidamiste suunal hinnata tahkete osakeste levikut visuaalselt ning vajadusel tööd ajutiselt peatada. Juhul kui tootmismahud või kasutatav tehnoloogia muutub, tuleb heitkoguseid uuesti hinnata.*

Kuna keskkonnaluba nr VO-007 muudetakse ja keskkonnaloa muutmisega antakse keskkonnaloa omanikule ka õigus viia paiksest heiteallikast saasteaineid välisõhku on Keskkonnaamet täiendanud keskkonnaloale nr VO-007 kantud kõrvaltingimust nr 1 keskkonnaloa muutmise taotluses (nr T-KL/1028672-2) toodud ettepanekutega ning sõnastanud selle järgmiselt:

- Kaevandamisel tuleb arvestada tuule suunaga ning kasutada turba vaakumkogujatel tsükloneid, ebasoodsate ilmastikutingimuste esinemise korral (väga tugeva tuule korral üle 12 m/s) peatada töö ajutiselt.

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhinnangu, milles on välja toonud järgmist. Taotletav Roosa turbatootmisala mäeeraldis piirneb lääneservast metsise (II kaitsekategooria kaitsealune liik) elupaigaga KLO9133989. Põrgujärve metsise püselupaik KLO3000051 asub Roosa turbatootmisalast ca 1 km kaugusel ning lähim metsisemäng (EELIS id: 1 718 857 901) asub mäeeraldisest ca 1,8 km kaugusel.

Metsise kinnitamata kaitse tegevuskava kohaselt on mürareostus üheks suurimaks mõjuteguriks. Uuringu „Müra mõju metsise sigimiskäitumisele“ (Tilgar & Ojaste, 2024) tulemusel jõuti järeldusele, et oluline helihäiring metsisemängule lähemal kui 2 km võib põhjustada mängu hääbumise (mõjutades kukkede testosterooni taset, mistõttu loomad käituvad teisiti (isased mängivad lühikest aega või üldse mitte) ja/või metsise mänguhelid mattuvad valjema müra alla). Uuringus tuuakse välja, et sellistes mängudes väheneb oluliselt metsise mängude kestus, müra segav mõju takistab ka mängiva kuke häälitsuste kuulmist noorte, mängus passiivselt osalevate isaste poolt.

Kõige tundlikumaks loetakse metsist häiringute mõju osas hiliskevade-varasuve mänguperioodil mängualal. Oluline on ka müra jõudmine elupaika (kanade sigimispaik), kuna müra tõttu ei pruugi kanad kukkede mängu kuulda. Metsise pesitsusaegse (ennekõike metsisemängu) häirimise vältimiseks piirab Keskkonnaamet lubatud tööaega Roosa turbatootmisala mäeeraldisel perioodil 15.03-15.05 järgmiselt:

- Perioodil 15.03-15.05 on keelatud turba tootmisega seotud tegevused ajavahemikul kell 18.00-09.00.

Kõrvaltingimuse korrektse täitmisel ei ole eeldatavalt ette näha olulist negatiivset mõju metsisemängule. Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks.

Eeltoodu alusel lisatakse muudetavale keskkonnaloale nr VO-007 järgmised kõrvaltingimused:

1. Kaevandamisel tuleb arvestada tuule suunaga ning kasutada turba vaakumkogujatel tsükloneid, ebasoodsate ilmastikutingimuste esinemise korral (väga tugeva tuule korral üle 12 m/s) peatada töö ajutiselt.
2. Perioodil 15.03-15.05 on keelatud turba tootmisega seotud tegevused ajavahemikul kell 18.00-09.00.

3.6. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise taotluse avalikustamisel ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud.

Roosa turbatootmisala keskkonnaloa nr VO-007 muutmise otsuse ja loa eelnõu avalikustamise käigus ettepanekuid või vastuväiteid ei laekunud.

3.7. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad loa omajale õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima *THS*, *AÕKS*, *JäätS*, *VeeS*, *MaaPS* ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „[Loa omaja meelespea](#)“.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merike Rosin
peaspetsialist juhataja ülesannetes
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. LHK projekt
3. LHK lisa - Käitise asukoha kaart sobivas, kuid mitte väiksemas kui 1:20 000 mõõtkavas - Gr_1._Kaitise_asukoha_kaat_Roosa.pdf
4. LHK lisa - Heiteallikate asendiplaan või koordinaatidega skeem, kuid mitte väiksemas kui 1:5000 mõõtkavas - Gr_2._Kaitise_asendiplaan_Roosa.pdf
5. LHK lisa - Müraallikate kaart koos müratasemega - Roosa_turbatootmisala_toostumura_hajumine.pdf
6. LHK lisa - Manused - Roosa_Airviro_hajumispildid__11.2025_.rar
7. Roosa turbatootmisala_Mäeeraldise plaan
8. Roosa turbatootmisala_Geoloogilised läbilõiked
9. Roosa turbatootmisala_Korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Maa- ja Ruumiamet, Rõuge Vallavalitsus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo

Evely Mälton
vanemspetsialist
välisõhubüroo

Anu Holvandus
vanemspetsialist
veeosakond